

Vaše Excellence,

dovolte mi, abych se s Vámi s výhledem na nadcházející zasedání Evropské rady podělil o několik myšlenek, které se týkají budoucnosti schengenského prostoru. Evropská unie v současné době čelí jedné z nejtěžších výzev ve své historii. Migrační a uprchlická krize donutila mnohé členské státy, aby dočasně znovu zavedly kontroly na svých vnitřních hranicích. V sázce je schengenský prostor - jeden z hlavních úspěchů evropské integrace. Politici, kteří se až do nedávné doby pohybovali především v temnějších koutech našich demokracií, těží ze strachu a nejistoty, které pociťuje mnoho našich občanů. Musíme jednat rychle a rozhodně, abychom tyto obavy uklidnili, a podniknout vše, co je v našich silách, abychom obnovili důvěru našich občanů v Evropu a Evropskou unii, která od svého založení úspěšně zaručovala mír a prosperitu na našem kontinentu.

Není pochyb o tom, že Schengen je jedním ze základních pilířů evropského integračního projektu. Díky Schengenu mohou stovky milionů Evropanů využívat hmatatelné přínosy volného pohybu po celém našem kontinentu, aniž by byly podrobeny kontrolám na hranicích. Schengen má také nevyčíslitelné pozitivní hospodářské přínosy, které napomáhají růstu, zaměstnanosti a podnikání. Přináší významné výhody pro fungování vnitřního trhu Evropské unie a usnadňuje kontakty mezi lidmi. Především je však Schengen symbolem nejlépe fungujícího prostoru svobody, bezpečnosti a práva na světě. Ztráta této „vlajkové lodi“ Evropské unie by v myslích mnoha Evropanů, kteří mají již dnes pochyby o Evropě a naší budoucnosti, znamenala ztrátu důvěry v Unii jako celek a také větší ochotu naslouchat nacionalistickým či dokonce xenofobním výkřikům falešných proroků.

K zachování řádného fungování Schengenu je zapotřebí společného evropského úsilí. Současná situace jasně ukazuje, že Schengen může fungovat pouze tehdy, pokud budeme všichni plně dodržovat jeho pravidla a principy. To se bohužel doposud v některých oblastech nedělo. Tento stav přináší riziko dalšího oslabení důvěry veřejnosti v schengenský prostor a zpochybnění celého projektu evropské integrace.

Abychom zlepšili, podpořili a zachovali Schengen, a tím oživilí naši společnou evropskou vizi, je zapotřebí postupovat rozhodně a jednotně. V nastalé situaci musí Evropská unie nejprve odstranit základní příčiny pochybností našich občanů. To znamená především zajistit účinnou ochranu vnější hranice Evropské unie a Schengenu. Legislativní návrhy Evropské komise budou v tomto ohledu důležitým základem pro diskusi.

Diskuse ministrů vnitra na prosincovém zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci prokázala, že všichni plně sdílíme závazek k zachování schengenského prostoru a účinné ochraně naší vnější hranice. Pevně proto věřím, že nyní my všichni – jako praví přátelé Schengenu – budeme pracovat společně na skutečném uplatňování stávajícího *acquis* a usilovat o rychlé provádění dalších klíčových opatření k posílení vnější hranice. Aby toto úsilí bylo úspěšné, měli bychom i nadále poskytovat praktickou podporu členským státům Evropské unie, jakož i zemím mimo Evropskou unii, které jsou pod značným migračním tlakem.

Naše společné úsilí směřující k zachování schengenského prostoru a posílení naší vnější hranice by se mělo v nadcházejících týdnech zaměřit především na tyto priority:

- plné a efektivní využívání agentury Frontex, včetně poskytnutí veškerých potřebných expertních a materiálních zdrojů, posílení Frontexu v klíčových oblastech, produktivní a rychlá diskuse o mandátu, parametrech a pravidlech pro spuštění systému evropské pohraniční a pobřežní stráže;
- efektivní revize Schengenského hraničního kodexu, který by měl poskytovat účinný rámec pro řízení pohybů přes vnější hranici Evropské unie, včetně důkladné kontroly osob, které požívají právo na volný pohyb;
- urychlení prací na konceptu „inteligentních hranic“, včetně návrhu systému vstupu/výstupu;
- provádění sjednaného rámce pro spolupráci s Tureckem a africkými zeměmi a posilování naší spolupráce a pomoci zemím na západobalkánské migrační trase.

Navzdory tomu, že nalezení společného stanoviska na všech technických a politických detailech těchto návrhů a opatření nemusí být snadné, jako přátelé Schengenu musíme dostát naší společné odpovědnosti hledat vzájemné sjednocující prvky a dosáhnout dohody, která zajistí Schengenu jasnou budoucnost.

Měli bychom plně využít nedávných diskusí mezi členskými státy na různých úrovních a významně pokročit v převzetí kontroly nad schengenským prostorem a jeho hranicemi. V této souvislosti musíme využít diskusi na nadcházejícím zasedání Evropské rady pro zajištění budoucnosti Schengenu. Osobně udělám vše, co bude v mých silách, abychom na našem prosincovém setkání vyslali jasný signál, že sdílíme společný závazek zajistit budoucnost Schengenu, a poskytlí společný základ a politická vodítka pro další nezbytné kroky. Velmi rád bych Vás vyzval, abyste se k mému úsilí připojil.

Těším se na naši diskusi.

Bohuslav Sobotka, předseda vlády ČR